

**Wady projektu ustawy z dnia 26 listopada 2014 r.  
o organizmach genetycznie zmodyfikowanych  
druk 2394  
Druk senacki nr 782**

**Paweł Połanecki**  
**Koalicja Polska Wolna od GMO**

KOALICJA „POLSKA WOLNA OD GMO”  
ul. Chłodna 49 lok. 451,  
00-872 Warszawa  
www.polskawolnaodgmo.org      Warszawa 09 września 2014 r.

Stanowczy Pan Stanisław Żelichowski  
Przewodniczący  
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,  
Komisja Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa

Dotyczy : projektu ustawy o zmianie ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (druk nr 2349 i 162).

Stanowczy Panie Przewodniczący,

W dniu 26 sierpnia 2014 r. zostało skierowane do Marszałka Ewy Kopacz pismo interwencyjne (druk nr 2349) z wnioskiem o wprowadzenie zmian do projektu ustawy przedłożonej przez Rząd RP w druku nr 2349.

Także w tym celu dołożyliśmy kopieście.

Wobec tego narzucamy się z prośbą o przedstawienie wnioskowanych zmian na posiedzeniu Komisji Senackiej z dnia 19 września 2014 r. o w szczególności o przyjęcie uwzględnienia przepisów zawartych w Art. 2 przedmiotowej ustawy w formie dwóch ustępów o następującej treści:

Art. 2 ust 23) Zakazuje się wprowadzania do obrotu organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

Art. 2 ust 24) Zakazuje się uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych.

Proszymy bardzo uprzejmie o skierowanie Ewy Siniawskiej w dalszym do uzyskania przez Polskę statusu „kraj wolny od GMO” który został zawarty w Załączniku do Deklaracji Polski w sprawie GMO przyjętej przez Rząd RP w dniu 18 listopada 2008 r.

w imieniu Komisji Senackiej  
  
Paweł Połanecki

Koalicja Polska Wolna od GMO  
Zmiany do projektu ustawy przedstawione Komisji  
Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych Sejmu RP

Art. 2 ust 23) **Zakazuje się wprowadzania do obrotu  
organizmów genetycznie zmodyfikowanych.**

Art. 2 ust 24) **Zakazuje się uprawy  
roślin genetycznie zmodyfikowanych.**

**W przypadku nieuwzględnienia wniosku o wprowadzenie  
proponowanych zamian Koalicja „Polska Wolna od GMO” będzie  
wnioskować o odrzucenie projektu ustawy o zmianie ustawy o  
organizmach genetycznie zmodyfikowanych i niektórych innych  
ustaw ( druk nr. 2394 ) w brzmieniu z dnia 15 maja 2014 r.**

**zarzucając mu ;**

- 1. Naruszenie art. 39 Konstytucji RP**
- 2. Naruszenie art. 74 oraz art. 86 Konstytucji RP**
- 3. Naruszenie art. 64 Konstytucji RP**
- 4. Naruszenie zasady Zrównoważonego Rozwoju, Zasady  
Przezorności oraz art. 174 p.2 TWE**
- 5. Sprzeczność z zapisami Ramowego Stanowiska Polski  
dot. GMO, przyjętego przez Rząd RP .**

Artykuł 39 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej brzmi :  
*„Nikt nie może być poddany eksperymentom naukowym,  
w tym medycznym, bez dobrowolnie wyrażonej zgody.”*

**W projekcie ustawy ( druk 2394 )  
wprowadzono rozdział 4. „Zamierzone  
uwolnienie GMO do środowiska”.**

**Zawarto w nim przepisy dot. prowadzenia  
eksperymentalnych upraw polowych roślin  
transgenicznych w warunkach otwartych,  
powodujących niekontrolowane uwolnienie  
do środowiska organizmów genetycznie  
zmodyfikowanych.**

Artykuł 39 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej brzmi : *„Nikt nie może  
być poddany eksperymentom naukowym, w tym medycznym, bez  
dobrowolnie wyrażonej zgody.”*

Przepisy projektu ustawy nie stanowią żadnej gwarancji  
na zabezpieczenie ludzi przed szkodliwym oddziaływaniem  
GMO.

Opinia publiczna nie jest oficjalnie informowana o  
zagrożeniach.

**Nikt nie pyta Obywateli o zgodę na  
poddawanie się eksperymentowi  
naukowemu !**

Artykuł 39 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej brzmi : *„Nikt nie może  
być poddany eksperymentom naukowym, w tym medycznym, bez  
dobrowolnie wyrażonej zgody.”*

Z definicji : GMO zawierają nowe, wcześniej nie występujące w  
przyrodzie rekombinowane białka , których bezpieczeństwo dla  
zdrowia ludzi nie jest jeszcze dostatecznie udowodnione.

Przeciwnie, mnożą się raporty naukowe wskazujące na  
szkodliwość roślin GMO stosowanych w żywności i paszach.

Artykuł 39 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej : *„Nikt nie może  
być poddany eksperymentom naukowym, w tym medycznym, bez  
dobrowolnie wyrażonej zgody.”*

**Wniosek :**  
**brak całkowitej pewności naukowej co do  
bezwartkowego bezpieczeństwa GMO przy  
równoczesnym rozpowszechnianiu upraw wyczerpuje  
znamiona czynu zabronionego art. 39 Konstytucji  
Rzeczypospolitej Polskiej**

W świetle powyższej argumentacji zarzut naruszenia  
art. 39 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest  
w pełni uzasadniony.

**Art. 74. Konstytucji RP brzmi :**

**„Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.**

**1. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych.”**

**równocześnie Art. 86 jednoznacznie stwierdza :**

**„Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.”**

**W świetle dostępnych badań naukowych i w kontekście zapisów przedmiotowego projektu , organizmy genetycznie modyfikowane należy traktować jako poważne zagrożenie dla naturalnych ekosystemów.**

**Dopuszczenie do niekontrolowanego uwolnienia GMO skutkuje łamaniem konstytucyjnej zasady określającej obowiązki władz państwowych w zakresie skutecznej ochrony środowiska.**

**Zarzut naruszenia art. 74, w połączeniu z art. 86 Konstytucji RP jest w pełni uzasadniony**

**Art.74 i 86**

**R**

Autorzy projektu ustawy abstrahują od realiów w jakich miały by zostać wprowadzone, przewidziane w projekcie , administracyjne środki zapobiegawcze.

Złożoność procedur, słabość systemów kontrolnych, znikoma ilość laboratoriów, ogólny brak bazy naukowej i technicznej dla właściwej i szybkiej identyfikacji nielegalnych upraw i detekcji GMO, w warunkach agresywnego marketingu przemysłu biotechnologicznego oferującego na terenie Polski , na bieżąco, odmiany roślin GM do natychmiastowego stosowania , to tylko niektóre z czynników składających się na całokształt warunków społeczno-środowiskowych w jakich ustawodawca, nie będzie w stanie zapewnić skutecznej, ochrony środowiska przed potencjalnym , nieodwracalnym zniszczeniem spowodowanym przez eksperymenty polowe i uprawy roślin GM.

**Art. 64 Konstytucji RP brzmi :**

**1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.**

**2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.**

**3. Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności.**

Art..64.

**W szczególnych warunkach ustroju rolnego w Polsce, charakteryzującego się dużym rozdrobnieniem, lecz równocześnie unikalną różnorodnością , zanieczyszczenie upraw konwencjonalnych i ekologicznych przez stosowanie GMO, jest w praktyce nieuniknione.**

Nie ulega wątpliwości, że rolnicy prowadzący uprawy ekologiczne oraz konwencjonalne, a także producenci żywności i pasz wolnych od GMO będą ponosili wymierne straty z powodu obniżenia wartości płodów rolnych pozyskiwanych z ich własnych pól.

Ponadto, osoby czerpiące zyski z działalności w otoczeniu rolnictwa ( np. agroturystyka ) będą musiały liczyć się z uszczupleniem swoich dochodów z powodu obniżenia wartości i atrakcyjności środowiskowej posiadanych gruntów i budowli.

Art.64

Degradacja wartości gruntów i budynków, wymuszona obniżka cen plonów, doprowadzanie do konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów na niezbędną certyfikację produktów rolnych wolnych od GMO, a w perspektywie pozbawienie możliwości prowadzenia dochodowej produkcji rolnej, stanowić może drastyczne ograniczenie dysponowania własnością dla znacznej części obywateli RP, których źródłem utrzymania jest rolnictwo.

**Proponowane zapisy ustawowe mogły by w krótkim czasie doprowadzić do całkowitej eliminacji produkcji żywności wolnej od GMO w Polsce.**

**Naruszona zostaje istota**

**Prawa Własności Rolnej !**

**Zarzut dotyczący naruszenia art. 64. Konstytucji RP jest w pełni uzasadniony.**

Zasada Zrównoważonego Rozwoju przyjęta na tzw. Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w czerwcu 1992 , z definicji określana jest jako : „oddziaływanie aktywności ludzi na globalne zasoby biofizyczne w taki sposób, aby postęp ludzkości i zachowanie równowagi biofizycznej świata osiągnęły na równi.”(Def.)

Zasada Przewidywalności :

**„Jeśli jakieś działanie może zagrażać środowisku lub ludzkiemu zdrowiu, to środki zaradcze należy podejmować nie czekając na naukowe ustalenie wszystkich zależności między przyczynami i skutkami. Ciężar dowodu powinien spoczywać na tych, którzy podejmują potencjalnie szkodliwe działanie.”**

Pogląd taki prezentuje również znaczna część polskich naukowców, którzy w kolejnym oświadczeniu Komitetu Ochrony Przyrody PAN z dnia 28 stycznia 2008 r, przestrzegającym przed stosowaniem GMO na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednoznacznie stwierdzają : „*Wdrażanie nowych technologii powinno następować po wykluczeniu możliwości wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych, ekologicznych i ekonomicznych. Nakazuje to jedna z głównych zasad prawnych Unii Europejskiej, zasada przewidywalności, obecnie także jawnie naruszana przez jej władze.*”

## **ISTOTNY ARGUMENT PRAWNY !**

Organizmy genetycznie modyfikowane pierwotnie uznane jako bezpieczne, mogą przekształcić się w odmianę niebezpieczną, a co gorsze niemożliwą do wykrycia i śledzenia w środowisku.

**Pod względem prawnym stają się one nielegalne.**

**Ramowe Stanowisko Rządu RP w sprawie GMO** z dnia 03 kwietnia 2006 r., w konkluzji rozdziału drugiego zatytułowanego – „Zamierzone uwolnienie organizmów genetycznie modyfikowanych do Środowiska w celach doświadczalnych” zawiera jednoznaczny zapis :  
„ *Ponieważ Polska dąży do tego, aby być krajem wolnym od GMO* ,(...) dlatego Rząd Polski opowiada się przeciwko prowadzeniu zamierzonego uwolnienia GMO do środowiska w celach doświadczalnych na terytorium RP”.

Pod kątem zgodności z nadrzędnymi źródłami prawa międzynarodowego projekt ustawy jest wadliwy i wewnętrznie sprzeczny.

W treści PROJEKTU USTAWY zawarto przepisy REGULUJĄCE zamierzone uwolnienie do środowiska GMO. Proponowane reguły udzielania zezwoleń i kontroli nie zapewniają skuteczności w ochronie środowiska przed nieodwracalnym skażeniem przez obcy, sztucznie wytworzony materiał genetyczny zawarty w roślinach GMO.

**Zastosowanie powyższych regulacji leży więc w sprzeczności z porządkiem prawnym przyjętym przez Polskę na szczeblu międzynarodowym i nieuchronnie prowadzi do jego łamania,**

**a zarzut naruszenia**

**Zasady Przeważającej Siły jest więc całkowicie uzasadniony.**

Podobnie w rozdziale piątym – „Uprawa gatunków roślin GM” zakomunikowano, iż ***...Rząd Polski opowiada się przeciwko wprowadzeniu do uprawy genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy, ziemniaka, buraka cukrowego, rzepaku oraz soi.***

Odnosząc się generalnie do produktów dopuszczonych na podstawie dyrektywy 2001/18 stwierdzono co następuje :

***„Ponieważ Polska dąży do tego aby być krajem wolnym od GMO a powyższe reguły ( dyrektywa 2001/18 ) nie są precyzyjne, dlatego Rząd Polski opowiada się przeciwko wprowadzaniu do obrotu produktów GM dopuszczonych na podstawie Dyrektywy 2001/18.”***

18 listopada 2008 roku Rząd Polski zmienił Stanowisko, z którego wykreślono nie tylko zacytowane poprzednim slajdzie oświadczenia , lecz usunięto także szereg innych dosadnych deklaracji . M. in. w zdaniu :

*Biorąc pod uwagę z jednej strony konieczność realizacji zobowiązań wynikających z przepisów wspólnotowych dotyczących organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz z drugiej strony uwzględniając wyraźną niechęć społeczeństwa skierowaną przeciwko organizmom genetycznie zmodyfikowanym, (...)Rząd RP użyje wszelkich dostępnych środków, aby zmienić prawo Unii Europejskiej w tym zakresie.* Usunięto tę końcową część !

Również dalej, w końcowej części Stanowiska usunięto niezwykle istotne deklaracje o treści:

*..., Rząd Polski będzie starał się pozyskać przychylność innych Państw członkowskich Unii Europejskiej w celu zmiany prawa Unii Europejskiej w tym zakresie...*”

Zaproponowane w projekcie ustawy środki zapobiegawcze polegające na **zastosowaniu metod oddziaływania administracyjnego na podmioty uprzednio legalnie uprawnione do skażenia środowiska naturalnego** są nieadekwatne do skali zagrożenia.

Ustawa w proponowanym brzmieniu jest sprzeczna z aktualnym, stanowiskiem RP w sprawie organizmów z dnia 18 listopada 2008 r., w którym jednak utrzymano stwierdzenie :

**Rząd Polski dąży, by Polska uzyskała status „kraju wolnego od GMO”, dlatego też opowiada się przeciwko prowadzeniu na terytorium RP zamierzonego uwalniania GMO do środowiska w celach doświadczalnych.**

W projekcie ustawy „o zmianie ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych”, zamieszczono cały szereg przepisów oraz procedur **dopuszczających zarówno obrót produktami GM jak również eksperymenty i upraw roślin w użyciu otwartym.**

I choć przewidziano formalne środki do kontroli ograniczania ryzyka związanego z GMO, to jednak nie ma żadnej gwarancji, że będą to metody skuteczne. Koszt budżetowe niezbędne do poniesienia na finansowanie programów związanych z prewencją, monitoringiem, kontrolą i ściganiem nielegalnych operatorów daleko przewyższają przewidziane limity .

## Podsumowanie :

Projekt Ustawy, ( podobnie jak prawodawstwo Unii Europejskiej dot. GMO ) jest sprzeczny z :

- **Konstytucją RP,**
- **Nadrzędnymi źródłami prawa międzynarodowego**
- **Traktatem ustanawiającym Unię Europejską**

Strategią przyjętą w Stanowisku Rządu RP z dnia 18 listopada 2008 r.

**Koalicja Polska Wolna od GMO apeluje o odrzucenie proponowanego projektu ustawy w całości oraz pilne podjęcie inicjatyw na szczeblu europejskim dla zmiany przepisów prawa o GMO poprzez jego dostosowanie do wymogów umów międzynarodowych według których zobowiązane są działać zarówno władze Unii Europejskiej jak i państwa członkowskie .**

**W przypadku uchwalenia ustawy w projektowanym kształcie zostanie ona zaskarżona do Trybunału Konstytucyjnego**

Będziemy dążyć do wstrzymania obecnej procedury legislacyjnej oraz pilnego podjęcia prac dla wprowadzenia do polskiego porządku prawnego kompleksowej ustawy o GMO regulującej zasady stworzenia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

## **strefy całkowicie wolnej od GMO**

a w szczególności o uzupełnienie treści ustawy o następujące zapisy

**Art. 2 ust 23) Zakazuje się wprowadzania do obrotu organizmów genetycznie zmodyfikowanych.**

**Art. 2 ust 24) Zakazuje się uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych.**

r

**Dziękuję za uwagę**

**© Paweł Połanecki  
Warszawa, październik 2014 r.**